

..... ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
..... EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ
DERİ VE ZÜHREVİ HASTALIKLARI, FOTOTERAPİ ÜNİTESİ

DAR BAND ULTRAVİYOLE B FOTOTERAPİ HASTA BİLGİLENDİRME FORMU

Sayın Hasta (veya hasta velisi/vasisi), fototerapi tedavisine alınması planlanan hastaları (veya hasta velisi/vasisini) bilgilendirmek üzere hazırlanan formu lütfen dikkatlice okuyunuz.

Dar band UVB fototerapi; başta psoriasis (sedef hastalığı) ve vitiligo olmak üzere çeşitli deri hastalıklarının tedavisinde uygulanan, belirli bir dalga boyunda (311 nm) yapay olarak üretilmiş güneş ışığı (ultraviyole B) kullanılarak tedavi edilme yöntemidir. Tedavide kullanılan ışık (ultraviyole B), iyonize radyasyon olmayıp kontrollü güneş ışığı uygulaması anlamına gelmektedir.

Bu tedavi esnasında, belirli bir zaman süresince özel olarak üretilmiş ışık kabini içerisinde ya da bölgesel olarak ışık uygulanabilen cihazlarda haftada 2-3 kez ultraviyole B ışığına maruz kalacaksınız. Tedavi programınız hastalığınızın yaygınlığı, sosyal durumunuz ve ünitedeki hasta yoğunluğuna göre belirlenecektir.

Fototerapi tedavisinin faydaları görünen lezyonların iyileşmesi, yeni lezyonların oluşumunun azaltılması, uzun süreli hastalıksız yaşamdır. Bu tedavi yöntemi ile hastalığınız bir daha tekrarlamayacak şekilde tamamen yok edilemeyebilir. Fakat belirgin bir düzelme sağlanarak kontrol altına alınabilir. Tedavi sayesinde uzun süreli hastalıksız bir yaşama kavuşabilirsiniz. Hastalıksız kalma süresi kişiden kişiye değişiklik gösterir. Bazen idame tedavisi gerekebilmektedir.

Tedavi öncesinde gerekli kan, idrar tetkikleri, deri biyopsisi ve göz muayenesi yapılır. Belirli aralıklar ile tetkikler tekrarlanır.

Tedavi seansları yaklaşık birkaç saniyelik ışık maruziyeti ile başlar. Uygulanan ışık dozunun artırılmasına bağlı olarak, birkaç dakika olacak şekilde tedavi süresi de yavaş yavaş artar.

Her hastada iyileşme için gereken süre farklıdır. Ayrıca farklı hastalıklarda elde edilen cevap oranları ve cevap için gereken süreler de değişkenlik göstermektedir. Vitiligo ve mikozis fungoides hastalarında daha fazla tedavi seansı gerekmektedir. Tedavi ile gövde lezyonları çabuk iyileşebilir. Ancak kol ve bacakta inatçı döküntülere ilave UVB uygulanabilir.

Bu tedavi yöntemi, hastalığınızın tedavisinde uygulanabilen diğer fototerapi yöntemlerine göre daha güvenli, etkili ve daha az yan etkisi olan bir fototerapi yöntemidir. Diğer alternatif tedavilere göre de yan etkisi oldukça az ve etkinliği fazladır. Dar band UVB fototerapi, çocuklarda hatta hamilelerde uygulanabilirliği, tedavi sonrası gözlerin korunmasına gereksinim olmaması, bulantı yapabilen ışığa duyarlandırıcı ilaca ihtiyacın olmaması, ilaç maliyetinin olmaması gibi PUVA'ya avantajları olan bir fototerapi yöntemidir. Dar band UVB fototerapinin sedef hastalarında geniş band UVB fototerapiye göre daha hızlı iyileşmeyi sağlaması, tedavi edici etkisinin daha üstün olduğu ve daha uzun süreli hastalıksız dönemleri sağladığı bildirilmektedir. Yine geniş band UVB fototerapiye göre deri kanseri riski daha düşüktür.

Bazen iyileştirmeyi hızlandırmak, tedavi süresinde hastaya uygulanan toplam UVB dozunu azaltmak için sedef hastalığı bulunan olgularda ışık tedavisine ek olarak haricen uygulanan çeşitli ilaçlar (kalsipotriol, retinoidler, nemlendiriciler gibi) kullanılabilir. Diğer hastalıklarda da dar band UVB fototerapi diğer ilaç ya da yöntemlerle birlikte uygulanabilir.

İyileşme sağlanan hastalar idame tedavi protokolünde izlenirler. İdame tedavisinin süresi hekim tarafından, hastanın kliniği, alınan deri biyopsisi sonuçları ve yeni deri lezyonu varlığı gibi kriterler göz önüne alınarak belirlenir.

Dar band UVB fototerapinin yan etkileri:

- En sık rastlanılan yan etki UVB ile oluşan güneş yanığı reaksiyonudur. Bu durum tedavinin herhangi bir döneminde gelişebilir. Bu yan etkinin gelişmemesi için tedaviye başlamadan önce uygulanacak ışık dozunu belirlemek amacıyla test yapılacak veya deri tipinize uygun olan en düşük dozda tedaviye başlanacaktır. Ayrıca yine güneş yanığı reaksiyonlarından korunmak amacıyla alacağınız ışık dozu yavaş yavaş artırılabilecektir.
- UV ışığı gözlerinize zarar verebilir ve katarakt riskini artırabilir. Ancak bu durum kabin içerisinde UV'den koruyucu gözlüklerin kullanılmasıyla önlenabilmektedir. Bu gözlükler tedaviniz için gereklidir ve size fototerapi ünitemizde verilecektir.
- UV ışığı, ultraviyole ışığına hassasiyet ile seyreden bazı hastalıkların alevlenmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle güneş ışığına hassasiyetiniz varsa bu durumu tedaviye başlamadan önce doktorunuza bildiriniz.
- UV ile yatkın bireylerde uçuk enfeksiyonu sıklığında artış olabilmektedir. Ancak bu yan etki oldukça nadir görülmektedir.
- UVB tedavisi ile cildinizde kuruluk ve kaşıntı meydana gelebilir. Böyle bir durumla karşılaşmanızda mutlaka doktorunuza iletiniz.
- Erkeklerde genital bölgenin çok uzun süreli ve çok sayıda yapılan tedaviler sonucu ve korunmaksızın UV ışığına maruz kalması genital bölgede kanser oluşum sıklığında artışa neden olabilmektedir. Bu nedenle erkek hastalar tedaviye girerken mutlaka genital bölge ışıktan korunmalıdır.
- Uzun süreli UV ışığı cildin zamanından önce yaşlanmasına, çillenmede artışa, cilt renginde koyulaşmaya neden olabilmektedir.
- UV tedavisi ile az da olsa deri kanseri gelişme sıklığında artış olması muhtemeldir. Ancak bu durum sadece çok uzun süreli, çok sayıda yapılan tedavilerin sonucunda görülebilmektedir ya da hasta daha önce hastalığı nedeniyle arsenik, radyoterapi gibi tedaviler almışsa, deri kanseri hikayesi mevcut ise gelişebilir. Yani hasta risk faktörleri taşıyorsa gelişebilir.

Dar band UVB fototerapide uyulması gereken kurallar:

- Tedavi süresince güneşlenmeyiniz ve solaryuma girmeyiniz.
- Güneş yanığı reaksiyonunun gelişimini önlemek için tedavi günleri aşırı güneş altında kalmaktan kaçınınız. Güneşten koruyucu krem ve güneşten koruyan giysiler (şapka, ışık geçirmeyen koyu renkli ve sık dokulu giysiler) kullanınız.
- Fototerapi işlemi esnasında, kabin içinde gözleri korumak amaçlı UV koruyucu gözlükler takılması, tedavi sonlanana kadar çıkartılmaması gerekir. İşlem sonrasında UV korumalı gözlük kullanımına gereksinim yoktur.
- Genital bölge bu ışıklara daha hassas olduğu için, tedavi esnasında bu bölge korunmalıdır. Genital bölgenin de tedavi alması gerekiyorsa, sabit üst doza ulaşıldıktan sonra iki uygulamada bir kez ışık alınmalıdır. Erkek hastaların kabin içinde iç çamaşırı

giymeleri gerekir, bayan hastalar özel bir durum belirtilmedikçe tamamen soyunmalıdır. Kadın hastalarda tedavi esnasında meme başları kapatılmalıdır. Bu alanın da tedavi alması gerekiyorsa, sabit üst doza ulaşıldıktan sonra iki uygulamada bir kez ışık alınmalıdır.

- Yüz bölgenizde tedavi gerektiren belirti yoksa beyaz bir örtü ile yüzünüzü kapatabilirsiniz.
- Tedavi öncesinde yapılan muayenede belirlenen benler ve yara izleri tedavi esnasında flasterle kapatılmalıdır.
- Kabin içinde kollar yanda olacak şekilde tam ortada ve sabit durulması gerekir. Kabinde bulunan UV lambaları ve yansıtıcı levhaların görevi ışık ışınlarını eşit olarak dağıtmaktır.
- Tedavi uygulanan kabinde kapı kilitli değildir. İstedığınız zaman kabinden ayrılabilirsiniz.
- UV tedavisi gören çocuklar tedaviye aileleri ile gelmelidirler.
- UV ışınlarının cilt kuruluğuna yol açmaması için sık aralıklarla doktorunuzun önerdiği nemlendiriciyi kullanınız.
- Tedavi süresince cildinizde hafif kızarıklık, hassasiyet, yanma, temas egzaması, kaşıntı, çillenme veya güneş yanığı olabilir. Bu gibi durumlarda doktorunuzu bilgilendiriniz. Şiddetli kızarıklık ve deride su dolu kabarcıkların gelişmesi, tedaviye ara vermeyi gerektiren durumlardır.
- Bazı ilaçların UV ışığına karşı hassasiyeti artırması nedeniyle, tedavi süresince herhangi bir hastalığınız sebebiyle ilaç kullanmanız durumunda tedaviyi yapan teknisyen/hemşire veya doktora haber veriniz.
- Tedavi süresince tedavi uygulanan alanlara doktorunuzun önereceği ilaçlar dışında ilaç kullanmayınız.
- Tedavi günlerinde traş losyonu, kolonya, parfüm ve kokulu kozmetik ürünler kullanmayınız.
- Tedaviye alınacak yanıt tedavinin düzenli sürdürülmesiyle yakından ilişkilidir. Mümkün olduğunca tedavi aksatılmamalıdır. Tedaviye gelinememesi veya ara verilmesi durumlarında mutlaka fototerapi ünitesini arayarak bilgi veriniz.
- Tedavi süresince düzenli olarak sorumlu hekim tarafından, hastalığınızın seyri, tedavinin etkinliği ve yan etkiler açısından muayeneniz yapılacaktır. Üniteden sorumlu öğretim üyesi ve sorumlu hekimin yapacağı konseylere muayeneniz yapılarak tedavi süreciniz gözden geçirilecektir. Bu nedenle bu konseylere katılmanız uygun olacaktır.
- Tedavi ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda lütfen fototerapi tedavi ünitesini arayınız.